

Pomezí

Vyšli jsme, konečně jsme zas vyšli. Odkládali jsme to dost dlouho. Minule to nevyšlo a prodleva tak byla delší, než jsme čekali.

Přestoupili jsme neviditelnou čáru i čáru všednosti. Minimálně dvakrát ve dvou dnech, protože jsme šli tam a zase zpátky. A i jinak se nám ta mnohočetná hranice pletla pod nohama pořád. Kolikrát jsme ji překročili, to by asi nedovedl spočítat žádný z nás. Ale stejně jsme ji nepostřehli.

A tam, v cíli cesty, vstoupili jsme do světa zastaveného času, kde moře zaspalo v obnažených vrcholcích kopců a v prasklinách skal. Bílé skály, které dávají jméno. Šumění lesů prolíná se s dávným šuměním vln. Líně se na očích převalují amoniti a belemniti zastavení v juře a křídě. Tady se čas zviditelňuje na dosah ruky. Tady za nohu může tě chytit bájný netvor z hlubin svými chapadly, tady můžeš se stát štvanou kořistí, tady můžou se ti zdát divoké sny. O vodě. O hlubinách. O tmavém víru. O velrybách s harpunami v těle. O tolika temných věcech.

Šlápneš. Čerstvý zlom v kameni zaleskne se jako kus čokolády. Jeho hrana je ostrá jako nůž a jeho čepelí kdysi i byla. Radiolarit. Slovo, které si opakuješ a které pronásleduje tě ve snu a na jazyku. A každý neseme si jeho kus v kapse, kde někdy potajmu otře se o kus nazelenalého skla z dávno ztracené sklárny pohlcené lesem, najdeného ještě tam na počátku, dole v údolí. Každý ještě v srdci klukem. Ale pokusí se doma někdo dát mu podobu pěstního klínu?

Pomezí. Když budeš chtít, tak po hřebenech se můžeš vydat k dávné domovině, ale díváme se dolů, do otevřeného údolí řeky. Možná ještě, s kamenem sevřeným v dlaní, zaslechneme dávné ozvěny kroků, kdy tudy táhli mamuti. Ale prach kroků dávno usedl. Utichly i kroky Římanů kráčejících tu o několik tisíciletí později podél řeky proti proudu. Ale ještě pořád kroky jiných poutníků protkávají krajinu. Někdy v tichu, někdy uprostřed slov, v prosté radosti ze svobodné chůze.

Víme to. Krajinu můžou pořádně změřit jen kroky pěšího. Jen pěší ji prožiješ. Nic jiného.

Pavel Kotrla

Obsah:

úvodník

Pavel Kotrla: Pomezí__2

próza

Daniel Rušar: Manuál aktivního obchodníka__4_11

Pavol Ičo: Svätec__11_15

poezie

Ivo Odehnal: x x x__17_18

Milena Fucimanová: x x x__19_20

Hana Košková: x x x__20_22

Adam El Chaar: x x x__22

Ondřej Hložek: x x x__23_24

překlad

Leonid Dimov: * * *__15_17

Šota Jatašvili: * * *__25_27

recenze

Vojtěch Kučera: Osmnáct básní a dvě k tomu__28_29

Ondřej Hložek: U ní se ztrácejí jména...__30_31

Kontaktní adresy:

Pavel Kotrla

Bystřička 267, 756 24

<http://kotrla.com>

pavel@kotrla.com

Dalibor Malina

Hotel Pančava

Svárov 323,755 01 Vsetín

knihkup@vsnet.cz

TEXTY, literární čtvrtletník, číslo 76, ročník XXII.,
šéfredaktor: Pavel Kotrla, vydavatel: Dalibor Malina,
redakce: Jakub Chrobák, René Kočík,
Dalibor Malina, Martin Škabraha, Martin Lukáš;
redakční rada: Andrea Chrobáková-Lněničková,
Jiří Hrabal, Tomáš Vašut;
registrace MK ČR E 13264, ISSN 1804-977X
internetová adresa: <http://casopis-texty.cz>
Nevyžádané texty nevracíme ani nelektorujeme.

DANIEL RUŠAR

Manuál aktivního obchodníka

1. krok

Zdvihneš sluchátko. Dýcháš jako v bazénu. Je obsazené. Uleví se ti. Posloucháš tón, je ti příjemně. Není to tvoje vina.

Podíváš se na další telefonní číslo. Tu bude stretnutie, řekl by tvůj nadřízený. U jména si uděláš tečku. Zavoláš. Je ti dvacet dva let. Představiš se. Hlas řekne, že nemá čas. Řekneš mu, že ty taky ne. Položil sluchátko. Ty taky. Poškrábeš se na zadku. Stává se. Risk nevyšel.

U tohoto jména a firmy si poznačíš písmeno F. Písmeno S v tvém seznamu znamená „Schůzka“.

Další číslo. Usměješ se. V telefonu zní dobrá nálada. Tvoje. Zeptáš se, kdo má na starosti tvůj obor, hlas odpoví, že dva lidi. Větší pravděpodobnost se obchodně sejít, napadne tě. Už mluvíš sám se sebou.

„Dobře,“ zdůrazníš šéfovi, když se tě zeptá, jak ti jde telefonování. Tuto odpověď pro něj sis velmi dobře promyslel, protože to bude i jeho odpověď pro jeho nadřízeného.

Soustředíš se na telefonování.

S tužkou v ruce počítáš poměr schůzek a rozhovorů. Podíváš se do diáře: z dvaceti čísel máš tři setkání. Chceš se napít. Napiješ se vody ze sklenice. Teď vyzkouším *útery* nebo *čtvrtek*, napadne tě. Řekneš to několikrát.

Oddychneš si. Jako fotbalista. V této firmě jsi skóroval. Pokračuješ, voláš další firmě. Nemají zájem. Ne. Nejsi fotbalista. Ten by tolik nespáchal, těšil by se.

Podíváš se na hodinky, teď se těšíš. „Udělejme jiný plán,“ řekneš si nahlas, sám pro sebe. „Zítřka: Za prvé, když neskóruješ, zamysli se na tím, co jsi řekl špatně. Přeformuluj svoji poslední větu, aby ti to napříště vyšlo. Za druhé, když skóruješ, na chvíli se zaraduj.“

2. krok

Civíš na čistý arch papíru. Připravuješ se. Zakousneš se do jablka. „Na koláče nasbírej měkčí, na jezení přines zralé, na sušení se hodí i červivé,“ ozřejmil ti kdysi děda pod jabloní. „Podle toho, co chceš.“

Cíl!

Žvýkáš ovoce, listuješ obchodním manuálem. Cílem schůzky může být: 1. Informovat, 2. Přesvědčit (Kolik vydělám? sníš), 3. Získat

informace. Zaškrtněš 4. Budovat vztah. Napiš si to na papír.

Vzpomeneš si na klientův hlas z telefonu. Ten přízvuk! Má slovenskou matku. Přemýšlej o společném tématu. Nesoutěž. Nebud' zlý.

Máš hotové body k osnově. Nachystáš si firemní materiály i propisky s logem. Podíváš se na stránku firmy. Na monitoru bliká: *Pracuje se na tom*. To stejné ti říkají v autoservise, když se zeptáš na opravu svého auta.

„Pojedu vlakem,“ uklidníš se. Musíš. Protože zkušená kolegyně nemůže jít s tebou. Škoda, tolik by ses naučil. I šéf má právě v tu hodinu zubaře. „To zvládneš,“ řekl ti dnes, předtím než odešel na tenis. „Čížek, pamätaj, že najdôležitejším človekom v komunikácii s druhým si ty sám.“ Měl ruky na tvých ramenou. „Ver mi.“ Jeho protihráčem je tvůj bývalý šéf, který tvrdil, že klient je víc než ty. Vsadíš na současného. „Zíttra poreferuju.“

Večer si žehlíš bílou košili. Když ti tvá holka poradí, ať si klidně oblečeš i triko s límečkem, řekni ji: „Jsi moudrá žena.“ Ona ví, jak se naladit.

Ráno před odchodem si vyber jedno jablko z mísy.

3. krok

„Pět minut! Mám na vás pět minut!“ zdraví tě nahlas ze schodů. Stojíš na recepci. Kývneš hlavou ke klientovi, registruješ, že ti právě zkracuje střetnutí o padesát pět minut. Běží ti čas. Jak při teambuildingové hře.

Vstupuješ do cizího teritoria, potřebuješ silný úvod: Odjeb! Jakýkoliv. *Ironie je skrytá agrese*, zapsal sis jednou do svého diáře větu, kterou řekla psycholožka v tvé oblíbené televizi. Od té doby odjeb používáš cíleně. Ted' ? Anebo zahřívací témata? Tahák s osobními otázkami na úvod mačkáš do koule jako každé vnitrofiremní oznámení od šéfů. Rozhlížíš se po koši. Anebo dvojstřelba termínů? „Kdy jindy, tento týden, nebo příští?“ Potřebuješ to vypálit stejným tónem hlasu, jakým byl klientův rozkaz. Anebo větu kamarádova syna, Já mám taky málo času, když ho slušně žádá o uklizení jeho pokoje? Obvykle to podráždí. Navíc, věta s časem je klišé, i malé dítě to brzy pochopí. Anebo v této chvíli potřebuješ poradit? Anebo prodýcháváš?

Přiblížil se. Udělej tuto sestavu: Bojuj. Vzpřim se. Nevyhrávej. Poděl se o oční kontakt. Stiskni klientovi ruku. Jméno. Firma. Získáš

další setiny sekundy. „Co zvládneme vyřešit za těch pět minut?“ Intonuješ sebevědomě.

Součet bodů. Ať klient zareaguje jakkoliv, víš, že to ukočíruješ. A to je dost.

4. krok

Ptáš se jí, co ji k nám přivedlo z Francie, z jakého důvodu vyměnila práci zooložky za farmacii a jak se jí líbí v Česku. „Pojďme keci,“ odpoví. „K věci,“ opravíš ji. Přikývne, usměje se, jako několikrát během jednání.

Je opravdu upřímná. Mluví jasně, má připravené poznámky a hodně se ptá, ty pohodlně sedíš v křesle a přemýšlíš o každé svojí odpovědi. Cítíš se povzbuzený, jako opravdový odborník. Je lehké být obchodníkem! Pochválíš jí češtinu. (Ale ty koncovky a předložky! Ty sám bys tak česky nikdy nemluvil. Ale přesto ji pochválíš, protože na ocenění jednoduše dbáš.) Vysvětluješ, co je potřeba.

„Typický český obchodník! Ptáte se jen na začátku, když o nic nejde. Znáte výraz polemique? Budu ráda, když mě trochu vyprovokujete k přemýšlení, samotnou mě už žádné otázky nenapadají. Jste přece specialista!“

Lže. Ptal ses jí x-krát. (Například: A proč to nechcete? Co teď nechápete? anebo To se vám bude určitě hodit, že?) Lže. Usmívají se jí rty, a ne oči, nebo ne? Lže! Nadechneš se. Ona dřív. „Já jsem klientka, a ne predátor, nebojte se mě, nesežeru vás,“ uzavře Questianna z Francie svoji zpětnou vazbu, nevyžádanou.

Ještě že jsi nepromluvil dřív! Její otevřenost nemá podobu kočky ani tygřice, něco mezi tím, svoji osobní nabídku na kávu této ženské nedáš. Dárek nedostane.

5. krok

Měnit návyky je pro tebe těžké. Dobře víš, že během aktivního poslouchání se máš soustředit výhradně na zákazníka, a ne na sebe nebo jinou činnost, nemáš klienty přerušovat svými zážitky (slíbil sis, že to neuděláš), pocity druhé strany máš brát stejně vážně (aspoň se o to snažíš) i míň moralizovat.

Jsou věci, na které máš dar - řízení firemního auta, telefonování z firemního mobilu, jízda na kole, ale na technikách naslouchání máš stále ještě co vylepšovat. To uznáváš, i když ve svých osvědčených postupech cítíš jistotu. Je přece zvláštní opakovat výrazy, které klienti už jednou řekli! Nedokončovat jejich věty, když už dopředu víš, co přijde?!

Proč máš za klienty shrnout jejich myšlenky?! Umí to udělat sami. Sumarizují oni za tebe? Co získáš větou „vidím, že jste rozhněvaná“, když je klientka vytočená do maxima?! Navíc, je to její problém, ty se nemůžeš chovat jako amatérský psycholog. K nepřístupným klientům si chceš připsat písmeno F.

„Tvoja práca obchodníka je veľmi ťažká.“ Šéf si k tobě po poradě přisedne, aby ti věnoval pár minut svého času. „Vieš, Čížek, ako bývalý učiteľ angličtiny som nebol platený za to, aby som študentov niečo naučil. Keď chceli, naučili sa sami. Bol som platený za to, aby som sa im nesmial, keď po anglicky hovorili. Do biznisu som si zobral jednu zásadu: Ako obchodník nie som platený za poučanie, ale počúvanie, chápeš?“

6. krok

„Vydrž, ještě mluvím já,“ koučuje tě pan Maco ve svém státním podniku. Uvolníš pěsti, nakloníš se k panu inženýrovi (tak se ti představil) a řekneš: „Dáváte mi dost informací, pane inženýre, a já vám za ně děkuju.“

Vybíráš si dvě z několika postaviček, které sis na školení o typologii čmrkal, a přiřadíš je k panu Macovi. Skenuješ jejich intimní touhy a potřeby – vliv, autorita, soutěž, odškrtněš si v seznamu. Přizpůsobuješ se postavičkám – zesil hlas, troufni si na nezvyklé gesto. Šacuješ jejich nepříjemné vlastnosti, například pan inženýr Maco s tebou určitě NAHLAS nebude souhlasit. Zkus je neměnit, hecuješ se.

„Teď JÁ popíšu náš přístroj,“ oznamuješ panu Macovi, co bude následovat. On se ošívá na židli, nejradši poslouchá svůj vlastní hlas. Zkracuj věty hlavně při parametrech. „Tato část vám umožní, že máte provoz stále pod kontrolou,“ zdůrazníš Macovi přínos a ověříš si: „To se vám líbí, že?“ Balancuješ. Přiznáš i nedostatek produktu a pan Maco tento fakt, jako člověk, přijme.

Později použiješ mateřský plurál: „Toto umíme zabezpečit.“ Když tě pan Maco polechtá a zeptá se: „Kdo my?“, polechtej ho taky a odpověz: „Já.“ Když pan Maco pokračuje: „To zvládneš i ty?“, hryzni se, nehraj jeho hru. Pan Maco tě poslouchá, i když právě takto. Mysli na jeho touhu, důvěru a formuluj pozitivně, pokud se dá.

7. krok

Bloudíš chodbami po firmě, z kanceláří

prosvítá pár osiřelých světel. Je večer, přemýšlíš o zítřejším jednání. *Kdo má v ruce kladivo, chová se k druhému jak ke hřebíku*, čteš oznámení na hlavní nástěnce. Pod ní visí přivázaný šroubovák. *Šroubujte. Utahujte a povolujte*, čteš visačku a v závorce dodatek: *Platí zejména pro obchodníky*. Potěžkáváš v dlani tu zhmotněnou firemní misi, obyčejný šroubovák.

„Popište mi to velmi detailně,“ vyzve tě paní inženýrka Smartassová, která hledá dokonalost v každém tvém slovu. „Říkám, chce to ještě podrobnosti,“ opakuje se v intervalech. Proč není zavřená ve výzkumné laboratoři? ptáš se sám sebe v duchu a nahlas říkáš: „Velmi propracované“ anebo „Krásná syntéza“. Uznáváš všechny návrhy, na které si Smartassová přijde sama. Tyto techniky (včetně projevu lítosti, když lituje i inženýrka) tě stojí hodně sil, a i když by se ti teď do ruky hodil jiný nástroj, uvolňuj se, využij všechny kanály, které dnes Smartassová toleruje. Mysli na svůj zdroj. Směřuj kupředu.

„Vy nejste příliš připraven, že? Já bych si nikdy nedovolila přijít nepřipravena,“ překvapí tě Smartassová manipulací, krokem, který jsi s kolegou rozebíral na školení. Je přísná na mě, protože je přísná na sebe, racionalizuješ si v hlavě a listuješ seznamem pro zvládnutí této výhrady. Hledáš jeden, ten nejvhodnější způsob. Inženýrka dál rozmnožuje své námitky. Proč se jejich zvládnutí nedá naočkovat?

Použij zásadu první pomoci: Rozhlédni se. Reaguj. Rozmýšlej. A mysli na malý šroubovák na klíčence, ten firemní talisman pro obchodní štěstí.

8. krok

„Jak je vysílají?“ ptáš se udiveně. „Že tě Questiana úplně rozboří otázkama? Že si Maco furt ověřuje, co řekneš? Že ti volají zákazníci a chtějí instantní rady bez kontextu? Že ti klient neustále zkracuje tvoje odpovědi?“ Kroutíš hlavou. Tvůj šéf omluvně pokrčí rameny.

Kupní signály jsou příjemné jak faraóni v bytě. Pár jich chytneš, a stejně pořád vylézají. Nejradši bys je vůbec neměl. Ať sami řeknou, co vlastně chtějí a proč. Jednoho mravence zabiješ svítkem své pracovní náplně. Pochybuješ, jestli seš vůbec schopným obchodníkem. „Nie, nemyslím si, že to súvisí s obchodníkou odvahou,“ řekne ti šéf, sedíš s ním v kanceláři a on si balí tenisové věci do brašny. „Skôr ide o vnímánie aktuálnych pocitov.“

Pěšky domů, kolem řeky. Přemýšlíš, jak říct nevlastnímu malému bráchovi, kterého budeš večer hlídat, že večer si na playstation pustíte obchodnickou hru *How to hit purchase signals*. Najednou si všimneš hejna kormoránů letících nízko nad hladinou, slyšíš praskání spadlých větví a šum trávy, cítíš, jak ti vítr češe vlasy, vnímáš teplo svalů během chůze. Zastavíš se. Teď sis taky neřekl, že budeš vnímat, prostě to probíhá.

„S takovou cenou byste souhlasil?“ ptáš se o pár dnů později pana Maca a přikládáš k němu teploměr. Měříš jeho stupně, ne svoje. „Pokud bychom zahrnuli podmínku servisu, na které jsme se dohodli, můžu připravit smlouvu?“ servíruješ Smartassové její chutě. Polkneš (už se těšíš na oběd). „Kdybyste měla přesvědčit vaše kolegy, co byste jim, Questiono, řekla?“ V otázce vysíláš koupenu vůni.

Klienti, jeden po druhém, odpovídají. Ne vždy. Ne vždy to vyjde. „Ty máš právo se ptát, já mám právo nereagovat,“ odpovídáš své holce, jak ti odvětila jedna klientka.

9. krok

„Jez to po lžičkách. Vychutnej si jednu, potom druhou,“ řekneš na návštěvě svému malému nevlastnímu bratrovi, který (stejně jako ty) rád hltá pudink s mandarinkami. Svě obchodní porce si opravdu rozděl. „Konkrétně toto si přichystám na příště. Dohodneme si termín za týden?“ zeptáš se klientky, o sekundu déle jí hledíš do očí a vrátíš se k bodu.

Představuješ si podpis smlouvy, kterou máš jako vždy uloženou v prostřední části brašny. V přední kapse by se mohla rozmočit od deště, v zadní bys ji stehnem pomačkal. „Já zmluvy pre podpísanie žehnil,“ vzpomíná na workshopu tvůj šéf. Úspěch má více podob. Představuješ si, jak vepisuješ její jméno, vidíš se, jak s podepsanou smlouvou získáváš i chuť dokončit reporty, které jsi dva týdny oddaloval kvůli hledání v autobazarech, kvůli porovnání fotek z letošního firemního teambuildingu s loňským, kvůli čtení nesrozumitelných vietnamských frází (firma v té zemi obsazuje místa v nové pobočce). „Hlavně si nevytvářej zlý pocit,“ utěšuješ sebe i svého šéfa, který opakovaně vyžaduje tvoje administrativní zápisy.

Zamžikáš. Nespi, soustřeď se. Ona sedí před tebou a během doby, kdy si nepromluvil, četla podklady a pokyvovala hlavou. Teď přestala. „Muži-prodejci tuto změnu neumí

odhadnout," tvrdí na workshopu tvoje zkušená kolegyně. „Mně vždycky pomůže, když obchodník řekne za mě, že jsem se rozhodla. „Vidím, že jste se rozhodla," řekneš. Dbáš, aby ti intonace na konci věty klesla. Rozhodnout se je těžké. Programuješ si ticho.

V brašně ti zazvoní telefon. Předstíráš, že neslyšíš žádnou melodii, Little Lion Man. Zůstáváš klidným, protože dešifruješ řeč jejího těla, náznak rytmického pohybu. „Zvedněte si to, pak vám odpovím," řekne ti po třetím zvonění.

Po její odpovědi přemýšlíš, jestli ses s ní vhodně rozloučil.

10. krok

Jestli tuhle fázi nepřečteš, tak ti dám do držky. (Marian Palla, upraveno). Děti strašíme čertem, dospělé - lidmi. (Židovské přísloví). Ať se o lidech dovíš, co chceš, ať ti budou připadat kdovíjak zlí, nezapomeň, že každý z nich byl jednou mrňavý miminko a pil mateřské mlíko. (Graham Swift). Kdo chce žít v klidu, ať ohluchne, oslepne, oněmí. (Kurdské přísloví). Otázky se rodí z odpovědí. (Wisława Szymborska). Když nejsou slyšet bubny, nikdo nebubnuje. (Korejské). Uvádět argumenty je ten nejhorší způsob konverzace. (Jonathan Swift). Je zcela zbytečné se pokoušet přesvědčit zákazníka, aby nebyl zklamaný, když zklamaný je. (Nicolas Caron). Kdo si neřekne o smlouvu, ten si prodat nezaslouží. (Petr Dezort). Nic lepšího než prohry jsem si přát nemohl. (Sportovec). Já mám jedno pravidlo: jakkoliv to udělám, dělám to pro sebe. Mě to musí bavit. Jinak se ten člověk na druhé straně bude strašně nudit a dívat se na jeho otrávený obličej by mě fakt vůbec nebavilo. (Blanka Pechancová). Toto desatero se snaží mířit hlouběji, pod techniky a dovednosti, až na úroveň základních postojů a hodnot. (Petr Pacovský, upraveno). Ještě než půjdeš na jednání, pořádně se vyprázdni. (Gastroenterolog).

11. krok

Povolíš si uzel na kravatě, vezmeš časopis a nalistuješ stranu s horoskopem, ten svůj si přečteš dvakrát. Potom vzhledneš ke stropu a očima hledáš vlastní kotvy. Právě sis to prožil; ulevilo se ti. Když ekonomický magazín zavřeš, na zadní straně čteš reklamu s nápisem *Změň svůj vzduch*, za pár sekund vstaneš a spláchněš. Cestou zpět položíš časopis i s manuálem nějakému juniorovi na stůl. Ať oni čtou, ty už

přece nepotřebuješ, cítíš se zralejší, je ti už přece dvacet dva let. Vkročíš do kanceláře, která nemá dveře, ke svému stolu, který je dnes jen tvůj, protože kolegové pracují v terénu, a zhluboka se nadechneš. Opřeš se do plastového opěradla zahradní židle, zavřeš oči a představíš si, že toto je teď tvoje vlastní kancelář, tvůj stůl i tvoje židle i tvoje předplatné časopisu, že šéf, který si stejně jako ty prožil svoje vlastní obchodní desatero, je teď tvým podřízeným nesoucí svou práci k nahlednutí. „Čížek, Čížek,“ začne tiše vedoucí. Musíš otevřít oči, šéf tobě zadává úkol s další tabulkou, ne naopak. Přemýšlíš, jak mu můžeš poděkovat. „Ještě půlrok, rok tu vydržím a potom uvidím,“ sdělíš mu. Společně si sednete k tvému stolu. Ukazuješ mu test ideální práce pro jednotlivé osobnosti, který hodláš vyplnit. „To je dobré rozhodnutie,“ ubezpečí tě, „tiež by som skúsil ešte zopár nových vecí. A teraz už poďme.“ Pokyne ti k papíru, ať konečně začneš. Zdvihneš sluchátko, dýcháš jako v bazénu, před sebou další seznam klientů, kterým máš volat. Je obsazeno. Posloucháš tón, je ti příjemně. Není to tvoje vina. Voláš další číslo, není obsazeno, a tak si se svou holkou dohodneš, že si uděláte příjemný večer a promluvíte si.

(ze sbírky povídek Hrkačky)

PAVOL IČO

Svätec

Slavomír sa narodil v rodine lovca. Jeho otca spočiatku veľmi tešil synov príchod na svet, veril, že bude pokračovať v rodinnej tradícii.

Lenže chlapec nenávidel vraždenie.

Keď spolu poľovali a zjavilo sa zviera, vždy vykrikol, aby mu zachránil život.

Celé dni otec premýšľal nad tým či je Slavomír naozaj jeho syn a od chlapcových deviatich rokov radšej lovil iba sám.

Slavomír si myslel, že ho otec nenávidí, hoci ho matka presviedčala o opak.

Hry s rovesníkmi ho nezaujímali, oveľa radšej sa prechádzal po lesoch - a tých sa ľudia z osady báli. Povrávalo sa, že v lesoch žijú iba blázni, svätci a jasnovidci. A všetci poznali príbehy o zúrivých vlkoch a diviakoch, či o neviditeľných jedovatých výparoch stúpajúcich

z vyvierajúcich vôd travertínových jazierok lemujúcich okraje lesa.

Vždy keď sa otec dozvedel, že šiel do lesa, syna zbil. Dúfal, že tak mladého odnaučí chodiť na miesta, kde je toľko nebezpečenstva.

No chlapca lákali lesy o to viac.

V jeden letný deň sa Slavomír zamieril do najväčšej hory. Vystúpil až na jej vrch a pokračoval ďalej. Keď už bol na úpätí druhej hory, doľahlo k nemu prudké dychčanie. Obzrel sa a uvidel troch vlkov. Chcel ujsť, avšak telo mu zmeravelo. Vlci hľadeli priamo na neho a roztvárali papule. Pri pohľade na ich tesáky sa začal triasť.

Odrazu ticho narušil dupot.

Z krovín vybehlo stádo jeleňov a vlci sa rozutekali.

Ale chlapec sa ani nepohol.

Až keď sa jedno jelenie mláďa obzrelo smerom k nemu, spojil vztýčené dlane, uklonil sa a bežal späť do dediny.

Vrátil sa po zotmení. Otec ho privítal s červenou tvárou a zaťatými pästami. Pri pohľade na jeho smutné oči upäté k zemi však napokon chlapca iba pohladil po vlasoch a zašiel do chalupy. Potom k mládencovi pristúpila matka.

„To už nikdy nerob! Kam si chcel ísť?!“ vyčítala mu. Syn mlčal. Ani sa jej nepozrel do tváre.

„A teraz choď do postele!“ prikázala.

Slavomír zaspal iba krátko pred svitaním. Celú noc premýšľal o chuti blízkej smrti.

Ráno počkal, kým otec odišiel na lov a matka na pole. No namiesto toho, aby strážil dom, ako mu prikázali rodičia, odišiel do lesa.

Pri potoku pod lesom zbadal jelenie mláďa. Keď ho mláďa uvidelo, nerozbehlo sa do tieňa stromov, ale ostalo stáť s pohľadom upretým na chlapca. Ten zopol dlane, vztýčil ich smerom k mláďaťu a uklonil sa. Mláďa vzápätí zmizlo v tône lesa.

Ďalší deň stretol mláďa znovu, tentoraz ho už zviera sprevádzalo od potoka až po úpätie hory.

Chlapec chodil do lesa, navzdory zákazu rodičov, každý deň. A každý deň ho mláďa sprevádzalo o kus ďalej.

Spočiatku medzi sebou udržiavali vzdialenosť niekoľkých krokov, tá sa však rokmi skracovala.

Spoločne prenasledovali lovcov, aby Slavomír mohol zničiť ich pasce a tajné úkryty. Inokedy sa venovali hre – chlapec sa rozbehol, jelen chvíľu počkal a potom sa hnal za ním.

Slavomír sa zvieratú zveroval so všetkým, čo ho trápilo. Netušil, či mu zviera rozumie, ale vždy keď rozprával, pozorne naňho hľadelo.

Rozprával mu aj o dievčati, ktorej meno nepoznal. Do dediny prišlo len nedávno spolu so svojim otcom, hrnčiarom. Bolo stále pri otcovi a svoju krásnu tvár často skláňalo k zemi. O matku vraj prišlo, keď jej osadu prepadli.

Nasledujúci týždeň Slavomír do lesa neprišiel.

Hory sa mu zdali ničotné v porovnaní s krásou neznámej.

Obraz jej tváre ho prenasledoval dňom i nocou, na priateľa z lesa myslel stále menej.

Keď prišla jar a ocitol sa na prahu šestnásteho roku života, starešina oznámil jeho otcovi, že Slavomír musí podstúpiť skúšku dospelosti. Tá spočívala v ulovení zvieratá. Avšak iba málokomu sa podarilo prejsť skúškou na prvý raz.

Chlapec spočiatku váhal. Lov sa mu hnusil a nemal v ňom skúsenosti.

No len čo si uvedomil, že keby bol úspešný, mohol by dievča zaujať, odišiel do lesa vyzbrojený nožom a oštepom.

Cestou sa snažil rozpamätať na otcove lovecké taktiky.

Ukryl sa v kroví blízko bukového lesa a čakal. Keď prišli diviaky, natoľko ich zaujali bukvice, že si ani nevšimli chlapca, ktorý sa za nimi zakrádal. Vyhliadol si najmohutnejšieho samca a hodil oštep. Netrafil. Stádo sa rozbehlo smerom k nemu. Neostávalo mu, než vyliezť na najbližší strom a počkať, kým pod ním prehrmí.

Keď zver odišla, zistil, že oštep je rozdupaný. Naostril ešte niekoľko palíc a prešiel k miestu, ktoré vyhľadávali vlci. Tam vyliezol na strom a čakal. Svorka prišla až na druhý deň ráno, ale chlapec bol čulý, pretože celú noc tvrdo spal v korune stromu. Vlcivšak boli unavení.

Len čo prišli, zaspali.

Slavomír zamieril a plnou silou hodil palicu. Tá sa šuchla sa o lístie stromu, ktoré ju spomalilo, a dopadla na krok od cieľa.

Vlci sa bleskovo pozviechali a ušli.

Chlapec si zavrel oči, tvár zakryl dlaňami. Mal chuť vrátiť sa domov, no len kým nepomyslel na sklamanie v otcových očiach. Ale najviac sa bál toho, že o ňu príde. Mučilo ho pomyslenie na to, že keď sa vráti s prázdnyimi rukami, vydá sa za iného.

Napadol mu iba jediný spôsob, ako by mohol byť na love úspešný.

Odišiel do lesa, kde našiel priehlbínu pod kopou zeminy, z ktorej trčali korene zahnívajúceho dubu. Do jamy umiestnil naostrené palice a zakryl ich lístím.

Potom zišiel k potoku. Napájal sa tam jeleň, ktorý spozornel len čo začul ľudské kroky.

Slavomír ho pozdravil so zopätými dlaňami a vzápätí sa rozbehol do lesa. Jeho starý priateľ chvíľu počkal a rozohnal za ním.

Chlapec sa schoval pod spleťou koreňov, ktoré vytrčali z kopy hlíny. Jeleň šiel po jeho stopách, preskočil ponad neho a dopadol na zaostrených paliciach.

Tie ním hladko prekázli, prebodli žalúdok a plúca.

Zviera chrčalo a snažilo sa pozdvihnúť zrak k oblohe.

Po chvíli stíchlo.

Slavomír podišiel k mŕtvole. Jej oči sa leskli slzami akoby boli živé.

Pokúsil sa zdvihnúť telo, ale bolo príliš ťažké. Rozhodol sa zísť po pomoc.

Kráčal najrýchlejšie ako vládval. Vôkol neho šumelo lístie a praskali vetvy. Občas znel praskot tak silno, že radšej zastal a pokračoval, až keď sa dôkladne porozhliadol. V čierňave, ktorá podobná pavučine obopínala stromy v hĺbinách lesa, videl matné obrysy ľudských postáv.

Kričal na ne, ale neodpovedali.

Len čo prišiel do osady, šiel za otcom, aby mu povedal o svojom úlovku.

Otcova rozžiarená tvár naplnila Slavomírove srdce radosťou.

Synovi prikázal, nech naňho počká a odišiel. Vrátil sa s dvoma chlapmi.

Cestou k priehlbine im Slavomír opisoval jeleňa ako zviera s tými najväčšími parohami, aké kedy videli.

Keď konečne dorazili na miesto, našli iba naostrené palice zaliate krvou, kúsky mäsa, zopár kostí a zvyšky srsti roztrúsené po okolí.

„Museli tu byť vlci“ precedil Slavomír.

„Len sa priznaj, že si žiadneho jeleňa nechytíš, len si tu rozhádzal zvyšky zo zabíjačky!“ smial sa jeden z chlapov.

„Chceš povedať, že môj syn je klamár?!“ oboril sa na neho chlapcov otec.

„Aj keby hovoril pravdu a naozaj jeleňa ulovil, už po ňom neostalo takmer nič“ odvetil druhý muž, načo obaja chlapi zamierili do dediny.

Slavomírov otec podišiel k synovi a s úsmevom na tvári ho pohladil po vlasoch.

Potom sa spoločne vrátili domov.

Pre chlapca nastala nekonečná noc.

Len čo privrel viečka, stál pred krvácajúcim jeleňom. Ten naňho uprene hľadel a pokúšal sa roztvoriť papuľu, akoby chcel niečo povedať.

Slavomír náhle precitol. Rozhodol sa odísť.

Keď vystúpil na vrch hory, lúče vychádzajúceho slnka mu odhalili cestu.

Kráčal ňou ďalej, pomalým rozvážnym krokom, ako svätec, ktorý túži najst pokoj.

LEONID DIMOV

Osudové váhy

Ten vybílený, tichý kabinet
zdobil jen úctyhodný slavný kmet
a ještě stará váha Mohr-Westphall,
pod párem paží kovových zde stál
na achátově žilkované desce,
za podvečerů v osamění lesklém,
pod křišťálem, kde sekty, sekce, kmeny
much, hmyzu třpytily se přišpendleny,
i spis s obrázkem obávaných hvozdů
na straně tisíc osmdesát osm.
Nehybnost panovala zde i po ránu
nad růžovými listy, květy durmanu
a jenom žákyně s bledými čely
sem občas o nedělích přicházely
kantorům odříkávat nazpaměť,
co slavného učinil známý kmet,
a pod kopulí zvon pak rozhoupal
nebe, libelu váhy Mohr-Westphall.

Osudový baobab

Když kárované město plno strachu
zas prožívalo hrůzy biografu,
pak ulicemi vznášela se šuška a strach
jen v pět a v sedm. Jen o přestávkách.
Na rynku, jméno dal mu jistý slavný Šváb,
až do nebe vyrůstal baobab.
Byl široký jak dům, s výčepem lihovin
a vlaky perleťové uháněly větrovím.
Na modrých nádražích vždy usměvaví,
nad průzračnými skleničkami absintu jsme stáli,
mluvili o životě, smáli jsme se šťastně
velrybám, které si nás prohlížely za sklem.
Ten večer mraků zádumčivé tlení,

psů štěkot zrcadlilo s kuropěním
a sněžní medicí, jeden z nichž byl Šváb,
sedali u nemocných, to je baobab.

Dekorace

Zítřek s včerejškem oddělují tady
poledne nekonečné, jabloňové sady,
řady jabloní s opálovými kmeny
rozbíhají se v šeru zasazený.
Nic než poledne není mezi nimi,
jablek hryzaných červy růžovými.
A nic než jabloně až do večera,
a nekonečno mezi zítřejškem a včera,
je na distanc let prostoupeno plátny,
jen biografem s Laurelem a Hardym.
Tam mezi jabloněmi stojí sám
jediný lišící se, věčný ovocnan,
strnulé listy, ocelový kmen
s latinským názvem končícím na quern,
tušíte správně, uhádli jste sami,
jistěže: je to jablko poznání.
Had ovinutý kolem dřeva,
vedle Adama omámená Eva;
zajisté víte, jak to bude dále:
ovšem, Eva smrtelně zhřeší, ale
vezmou se za ruce a stanou párem
a procházet se budou po bulvárech.
Skály z nefritu, milenií kal,
had zemi do pekel již provrtal,
z aurory cherubové strážní po klekání
do pustých zahrad ráje vchody brání,
jabloně vysázené do bezvadných řad,
bez vzdechů, pěvců, snů, již napořád,
a jenom nakousnuté jabko vábí tu
uhnívající věčně v rudém pažitu.

Snová bufonáda

V tom mléčném pozdním ránu,
v klimatických lázních alpského rázu
zákusky explodovaly ve vitrině,
hynoucí dosud ve světelném glóbu. Tak
podivně
a temně vybuchovaly tady
zákusky z nejjemnější čokolády,
s nitkami sněti v odstínech růžové
zákusky příchuti jahodové,
zeleně s odstíny žlutavými
pistáciové laskominy,
logicky.

Začal jsem zabývat se pomyšlením na smrt,
jako vzdychky,
když zvoně rolničkami na pedálech
přikvačil šašek zemřelého krále,
zemřel tak náhle,
když se nad vápnem zabíleným věkem
vznášel blahem.

Dost žertů, ty mě nevábí.
Byl tedy šašek samé hedvábí,
tak sešíváný, spíchnutý nahonem,
lišák z hadříků s hbitým ohonem.
Nebyl, jen existoval, kejκλοval zbytečně,
filozof by to jistě popsal výtečně.
Nikdo ho nepoznával, tvářili se netečně,
nikdo neviděl jeho salta krkolomná,
jak lžičkami přesypá nejasné aroma...
Tehdy jsem nevěděl už sobě rady
a kaskádově hltal baklavy, rolády,
sbíhání slin jsem všude kolem cítil,
bezděčně polykal jsem piškoty, pusinky
a nafukoval se jak balón vznáše se nad
světem,
bulvami sladkým naplněn, cukrovým
diabetem,
v horách průzračných, v malinové záři,
u hranatého stolku nad cukráři.

z rumunštiny přeložil Tomáš Vašut

IVO ODEHNAL

Slušná ryba

Vzhůru ulicí jde ryba a kouří

Kolik je hodin /ptám se/
Aniž vyndá čibuk zamumlá: Půlnoc

Slušná ryba
myslím si ve tmě

Takových ryb
/říkám si/ je opravdu málo

Vtom si uvědomuji
že ryby nemyslí očima
a poklesla mi brada

Bylo to moje poslední žraločí setkání...

Dny přečpané sluncem

Překvapil mne neklid za nehty bouře
/Mraky si nasadily černé brýle/

Sucho hýřilo Oko stožáru slzí
Cítit žár

Svíjím se pod kanoucím svícnem
Obloha mává koňskou houní Mokro stéká
po těle

Na vlastní kůži cítím
jak slunce propaluje dny /nacpané/ pod
lupu světa

Poskok léta

Je-li noc hustá - a nad tmou pukají hvězdy -
z léta je cvok

Rozlitou papírovou krev v duši srdce
čteme jen ve dvou

Cvok odemyká léto klíčem
ale dveře neotevře

Snad to půjde - bude-li ticho mrtvější -

Ach ano - tak je to neustále...

Zastávka na pláži na konci sezóny

Léto si koncem září láme křídla
Na deku pláže se věší černý praporek

I nebe je celé v černém

Plavčíci ledabyle šimrají paty utonulých

Slzy z mé tváře olizuje vítr
a slunečníky lechtá slaná voda

Křehká zubatost léta

Léto je tekuté
husté a útulné...

*Bloudit rozumem
a zpívat?*

MILENA FUCIMANOVÁ

Bez konejšení

Beze konejšení

dnem i nocí pouštíme po řece Vláře kytary
dolů strunami jako tsunami

Odcházení

Z našeho domu zbyl jen pohrabáč
Nejspíš spadl z korby plné haraburdí
a ocitl se v trávě pod mladým stromkem
bílého bezu
a tráva ho mateřsky olízala
Šeřík po čase podřel protože překážel vjezdu
Starobylé zrcadlo v těžkém rámu ukradl soused
Vezl si je na chatu a cestou mu prasklo
a sousedovu ženu vyděsil hrozivý ornament
civící z rámu:
život po životě

O bolesti

Vznešená trýzeň? Purpurový plášť tragédů?
Nejsou to spíše krvavé páchnoucí cáry?
Řekl už někdo o bolestné křeči že je
půvabná?
Že teskně hučí jako vzdálená galaxie a jindy
je to vylekané pískle?
Koho nikdy nic nebolelo ať si takto veršuje
Předevčírem jsem si *dokaličila* pravou ruku
Na chirurgii ji vzala do dlaně stoletá vrba
Promlouvala k ní beze slov
opatrně hladila její nádhernou
promyšlenou konstrukci
Věděla že je to ruka křehká a bude ještě
mokrát bolet
Bolest ji tvaruje protože ruce jsou vždy na ráně:
zlomená zápěstí vykloubená ramena
useknuté prsty
Krása rukou je neustále ohrožena ale ani
zranění nezapře boží odlitek
Moje ruka ležela v cizí dlaní jako poraněný drozd
ale tikala ztišeně a důvěřivě ...

Zápas

Děkuji ti Věčný Tajemný za noc co jsi pro
mne vyřezal
Je cítit kličem Nehet nechals v ní
Slunce - ten starý dřič z ní za pár hodin
vysaje piliny

O staré citeře

Stává se že se mi v hlavě stmívá už od
samého rána
Čas od času nevidím nic než starou citeru z
tmavého dřeva
Cigánka Agnieška si na vlastnej svatbe nad
ňou sukne vykasala
do nej sa vycikala a gajdoš gajdy odhodil
a struny citery *vášnivo postískal*
Chtělo se mi umřít v té chvíli a ještě pořád chce
Dokořán umřít

HANA KOŠKOVÁ

Nespoľahlivý priestor

Na sivých chodníkoch
na skrížených cestách
stopujú ma hlasy
akoby tušili
čo som mohla
a nemusela urobiť
hľadám vysvetlenie
v knihe o démonoch
v zodratých pochybnostiach
v kabelkách čo už nenosím
zakosílená v šnúrke z papierových
predstáv
v hrdzavej vode v pohári

Úzkosť

Vyzerá akoby
do seba stiahla svetlá
v želaniach prestane
prúdiť krv
škrípe zrno
do hmoty v hmlovine
padajú usporiadané veci
v spoluhudbe
bledne náklonnosť
okná rozbité očami
vzdďalujú sa od orientačných máp
zdá sa, že lesné vône
tikajú pre iných.

x x x

Za tmou čo chce
zamlčať cestu
krkavce

nenaučili ma
podobať sa
na seba samu
otváram svetlo
bez súradníc
krdle sa zlietajú
z náhod tkajú
vzlety a pády
predplácajú si
ústupky.

Muž 2

Hrá podľa číselných znakov
rozhýbal lampáše
v zhasínaní
hovorím mu o
útulnosti v slovách
visí na vzduchoprázdnej hláske
zo stredu
zaujíma ho len bod
na ktorom môže stáť sám
a
neprezrádzať dym po ohni.

„Tuhár, mé rodiště, a město Lučenec, kde žiji, mi umožnily návrat. Citový návrat podtržený poezií. Bez jejich finanční pomoci by to nebylo možné“, říká Hana Košková, významná slovenská spisovatelka, básnířka, překladatelka bulharské a ukrajinské poezie a autorka knih pro děti.

Jako básnířka už dávno pronikla do intelektuálního uměleckého světa slovenské literatury, jako autorka knih pro nejmenší děti se stala skutečnou „rozprávkovou tetou“, kterou malí čtenáři milují a které věří. Na Slovensku snad není jediného dítěte, které by neznalo například její Poludnicu z Čerepeša nebo Repujúci grep či nedávno vydaného nezbedného Piešťanka a paní Nitkovou. Ale i tam, kde vidí svět dětskýma očima, i tam, kde musí přidat drobet didaktického koření, nezapře v sobě výsostnou poetku. Je také nadšenou a znalou vypravěčkou starých slovenských pověstí, plných záhad i lidového moudra.

Jako básnířka se představila už sedmdesátých letech minulého století, její poezie prochází neustálým vývojem, každá další sbírka je v něčem odlišná od předcházející, jak dokazují sbírky básní *Pod teplom krvi*, *Spojitosť* nebo *Tvár pri tvári*. K významným a zralým sbírkám

patří zejména ty, které vznikaly po roce 2000, například *Náhrdelník z hrdličiek*, *Súrodenci zo sna*.

Její poetika je poetikou každodennosti, silně emocionální a zároveň smyslová, ale přesahuje rovněž až k prahu metafyziky. Dotýká se témat, jako je morální odpovědnost k životu, ale i přijetí individuální konečnosti, což vyslovila i ve sbírce *Robotnica na poslednú chvíľu*. Nejde o to, aby se člověk vyhnul trápení, ale aby se s ním dokázal vyrovnat. Básnířka tvaruje básně tak, aby zdůraznila nestabilitu a nejednotnost prostoru, ve kterém se odvíjí subjektivní příběh – hodnotí poezii Hany Koškové slovenská kritička a spisovatelka Etela Farkašová.

K tomu lze dodat jen tolik: Talent nás možná k něčemu předurčuje, ale zůstal by jen skleněnou květinou, pokud by jeho nositel nebyl zároveň něčím dítětem, něčím rodičem, někým milovaný a o někoho se strachující. O právě o tom ví Hana Košková své. A právě o tom píše.

Milena Fucimanová

ADAM EL CHAAR

x x x

Prochází labyrintem regálů plných knih
Tváří se
Jako by mě četla
Tvářím se
Jako by mě zajímala kniha
Ve které listuju
Báseň doznívá do věčnosti
Bez písmen za textem
Nota ztratila rychlost
Klábosí s kolegyní za pokladnou
Nahrbený nad básní
Musím jít

x x x

Hladí psa a on jí ocasem zametá kozy
Dáš mi ještě pusinku?
Dám
Mad dog tvýho beatu

x x x

Kdo se bojí
Utíká
Vyšívá žena ve vlaku
Nechceš mi dát ani za pravdu

ONDŘEJ HLOŽEK

x x x

Hledal jsem rodný kraj
a zabloudil na trati.
Pláču a běžím tam,
kde v duši se nemění.

Tváře uplynou.
V puklých kostech včerejšího dne
ztráty nejsou.
Protože ani zisky ne.

Zády k Bílé sobotě
pod Dolorosu hor.

Vše se mění,
vše se dělí.
Podzim, zima,
mor.

Dům

Pod okenním rámem rozkřápla se
těla much.
Skelný papír slunce mate se v cizím
pokoji.
Šplhá, síří, rýhuje.
Výtlak skel propadá se v prach.
Po obloze rázuje si to hejno strak.

Skla polknou těch pár těl,
dva tři machy,
smrti pod obraz.
Parapetem šplhá křížový tep,
rozsouká dům.
Bez pohnutí visí v šibeničce.

Pod okenním rámem rozesety
malé mrtvolky.
Skelný papír slunce kojí se
tříštivou krajinou.
Mate v cizím pokoji.
Ústřel strak,
smrti pod obraz.
V cizí dálce vlídně mlčí kříž.
Po obloze rázuje si kotouč,
bez pohnutí mívá mezipatra.
Aniž bych jej znal,
stavím si vlastní dům.

Mezi póly

Veronice

I. Nečekání

Nečekání slova,
naditého k prasknutí
– utržené ručičky ruských kukaček,
sděláno pro padající chvíli.
Najednou podzemí
zarostlé mechem
a tisíce rukou pod čárou ponoru;
vpíjí se do mě místnost.
Ryk letí ušima.
Proč jsi mě odvrhl, Pane,
v kakofonii miliontiny vteřiny?

II. Pólem

V protlaku mračen
hudruje blýskavice,
vyvlečená násilím, vyklubaná.
Pólem obkroužen za –
strachován.
Táhnou křečovitě paže,
ometají zpráskanou svatozář.

Jsem tady.

III. V pořadí

Jedu domů,
vlastně kam.
Kde spíš a biješ
tu bílou něhu županu.
Jste v pořadí,
zarostlí do otcových očí.
Vzájemná defekace
a hajzl, co nedovírá.
To neusměješ,
v plusech a mínusech.
Jedu domů,
vlastně. Kam.

Advent

Petru Špangerovi

Nepoznání
se překračujeme
ještě hlasitěji,
než jindy.

ŠOTA JATAŠVILI

Básník konce dvacátého století

Hele, pokochejte se, jak se vleče,
básník konce dvacátého století.
Zastavili ho, když chtěl, uvolňuje si ruce,
rozhazovat kolem kytice květin a hvězdy,
a ze rtů mu vyrvali
lásku, věrnost, okouzlení, krásu
a další koketní slova.
Hele, podívejte se, jak se nese
v džísce, v ruce se mu houpe taška plná
prázdných flašek, a
vleče se k výkupu vratných láhví.
Hlavu má plnou pesimismu, ale kapsy
prázdné.
Natahuje ho při čtení rýmovaných básní
a politických článků.
Ví, že na resuscitačním oddělení ohromné
nemocnice století
dodělává Poezie, on i další, jemu podobní lidé
se zoufale snaží dostat ji z klinické smrti.
On a jemu podobní jsou klauni poezie
konce dvacátého století.
Cirkus zemřel! A Poezie taky umře! -
svými smradlavými doušky procházejí
s řehotem milionová města.
A on, když se propadl do té smrduté huby,
vleče se jazykem-ulicí
a hledí na to,
co mu vnutili místo hvězd a růží:
tramvaj, asfalt, kanalizace, benzín,
jednorázová injekční stříkačka,
transformátor ...
No a z tohoto slovního harampádí musí
postavit
„stavebnici“ poezie.
Konec dvacátého století...
Není moc šancí narodit se na čerstvém
vzduchu,
je mizivá šance, že se člověk narodí po
pohlavním styku,
který vyšel z lásky,
je těžké narodit se bez císařského řezu,
a nenarodit se, aniž by tě kárali za celý život,
je těžké narodit se jako básník, tak, aby tě
hned nenazvali bláznem,
je těžké se narodit...
A také on se narodil v křečích,
narodil se básník-klaun.
Narvali mu do palice harampádí těch
nových slovíček,

aby je roztavil do klikyháků řádků a
potom po nich kráčel jak po ostří břitvy.
No a on se vláčí ulicí stoupající vzhůru,
táhne se k výkupu vratných láhví,
on, básník konce dvacátého století,
hlavu má plnou pesimismu, a v ruce tašku
plnou rozbitých flašek.

Přátelství

Můj přítel je malomocný.
Nechal jsem dnes na pokoji práci
A jdu k leprosáriu
Tluču na jeho okno a pak
Skrze dávno nemyté matné sklo
Na sebe navzájem hledíme
Dlouze a nenasytně.
Když se loučíme
Rozevíráme pěsti a
vkládáme dlaně na sklo okna -
Každý ze své strany světa.

Naše ruce
Mají své styčné body.

Můj přítel se na mě usmál,
Usmál se, aby mi ukázal -
Že ode mě nežádá víc,
A s méně nesouhlasí.

Toto je skutečné přátelství.

Poezie

Poezie nikam nechodila,
Každé ráno vstávala,
močila do záchodové mísy,
myla se,
čistila si zuby a
snídala.
Poezie nikam nechodila.
Obvykle si pouštěla televizi,
poslouchala zprávy,
potom postávala u okna a
hodiny pozorovala
skelet rozestavěné budovy.
Poezie nikam nechodila.
Ohřívala si ve velkém hrnci vodu,
koupala se,
dělávala si nehty,
teple se oblékala a

omotávala si hlavu šátkem.
Poezie nikam nechodila.
šourávala se z pokoje do pokoje,
vyměňoval vyhořelé žárovky,
hřebíkem přitloukala rozviklaný věšák,
vypadané parkety vracela na své místo,
Poezie nikam nechodila.
Každý večer se uvelebila v křesle a
čekala na reportáž z basketbalu,
nový hollywoodský film a
obchodní telefonát.
Poezie nikam nechodila,
Jen občas vyšla na balkon,
dělala dřepy a máchala rukama,
Zvedala činky a
Napínala pružinu,
Aspoň dvacet až třicetkrát.
Poezie nikam nechodila.
Celé dny
byla zavřená doma a,
když se k smrti nudila,
prohlížela si staré časopisy a
zaprášené knihy.
Poezie nikam nechodila.
Jen když bylo třeba zajít pro chleba,
Koupit mléko a vybrat v bance důchod.
Poezie nikam nechodila.
Po dvanácti hodinách
Několikrát zívla,
Vypnula televizi a rozestlala.
Poezie nikam nechodila.
Vždycky spala ve svém domě,
mívala sny,
které, zapomínala hned, jak se probudila, a
bezstarostně se protahovala a
potom si protírala oči.
Poezie nikam nechodila.
Vstávala každý den,
močila do záchodové mísy a
něco si pro sebe prozpěvovala.

Poezie nikam nechodila.
Neměla kam jít.

přeložil Jakub Chrobák

Šota Jatašvili (*1966) je gruzínský spisovatel, literární kritik, jeden z hlavních představitelů gruzínské poezie devadesátých let. Gruzínský básník, spisovatel, literární kritik. Zúčastnil se Měsíce autorského čtení.

OSMNÁCT BÁSNÍ A DVĚ K TOMU

„Je opravdu těžké vybrat osmnáct výborných básní od jednoho autora,“ prohlásil před více než deseti lety v televizním profilu pro pořad Umění 07 Slovenské televize básník Erik Jakub Groch (*1957). Poznámka směřovala ke koncepci sešitových vydání básnických sbírek v edici Veršeonline, kterou pod hlavičkou občanského sdružení Slniečkovo začal redigovat na sklonku roku 2006. „Není to tak jednoduché. Protože když tomu autorovi zasvítí, řekněme z nějakých vybraných básní, z nějakých tří set až čtyř set, sedm, častokrát je problém vybrat těch dalších jedenáct, které by byly tak dobré, tak hvězdné, jako těch sedm...“

Po desetileté autorské odmlce se Erik Jakub Groch aktuálně představuje básnickou sbírkou **nil, úvod**, která vyšla na jaře 2018 jako 4. svazek edice Sešity v pražském nakladatelství Fra. Jméno autora sice nikde ve sbírce uvedeno není, lze si jej však odvodit např. z fotografie na zadní straně obálky. Graficky velmi čistě vypravený sešit obsahuje dvacet básní. Dovolím si považovat za Grochovu poslední předchozí samostatně vydanou sbírku soubor šestnácti básní *Infinity* z roku 2008, které předcházela sbírka osmnácti básní *Em* z prosince 2006 (obě vyšly v rámci již zmíněné edice Veršeonline)... Oscilace kolem v úvodu zmíněného čísla 18 je jasná a budiž básníkovi ku cti.

Vzpomínám si, jak jsem před lety jel z Brna do Prahy na Grochovo čtení ve Fra, kde autor poctil přítomné všeho všudy čtyřmi básněmi. Byl jsem u vytržení! Ani na chvíli mě tehdy nenapadlo, že by snad ty hodiny strávené na cestě a peníze do ní investované, přišly vniveč. Naopak! Fascinovala mě ta neochvějná víra ve slovo, víra v báseň, víra v poezii. Tak tady to máte a my to měli a napájeli se!

Vydání knihy bez uvedení autora může směřovat k následujícímu: nepátrejme po tom, kdo knihu napsal (což jsem hned v úvodu své poznámky popřel) a zaměřme se přímo na text, na básně. Slovo „nil“ je kromě označení afrického veletoku a říčky v jihovýchodním Polsku také anglický výraz pro nulu, nic. K tomuto vnímání ostatně vybízí i důsledně používané malé písmeno na jeho začátku. Tedy úvod do ničeho... Vstupním klíčem má

být, zdá se, úvodní verš titulní básně: *Pozerám sa na tento deň, a on sa pozerá na mňa.* (nil, str. 15), který se čtenáři nabízí i samostatně na zadní straně obálky.

Co tedy kdo z nás vidí? Autor pečlivě pracuje s poznámkovým aparátem, což se však (bohužel) nedá říct o interpunkci. Lze předpokládat, že jde o autorský záměr, nicméně tato nedůslednost při čtení mnohdy mate a ruší. Například v básni *Fauna* (str. 11) se mezi první, druhou a poslední strofou s pravidelným užitím interpunkčních znamének objevuje strofa třetí: *Niečo ako niekto preškrtnie slovo bytie nie je negácia je posledné slovo istého času prvé slovo istého času.* (tečka je součástí citace)... Absence interpunkce jistě nabízí variantní čtení, za sebe bych však uvítal buď zcela otevřený anebo naopak důsledně uzavřený systém. Možná mám však jen smůlu v tom, že těžce akceptuji náhlé přechody. Citovanou třetí strofu jsem tak nucen číst i v rámci samotné básně opakovaně a soustředit se na ni mnohem více, než na strofy jiné. Má-li být záměrem právě toto, povedlo se! Čistě matoucí je však například závěrečná strofa jiné básně se stejným názvem *Fauna* (str. 21): *Sem, kde chceš mať som, medzi miernymi vlnami extenzie.* (sic!) Zde nezbývá než suše polknout a říct si: škoda... Takovýchto polknutí ale bude naštěstí poskrovnu.

Sbírka je rámována následujícími verši: úvodním *písať čas, dlhé, nezrozumiteľné vety* (mizanscéna, str. 3) a závěrečným: *mne samotnému obetuj desatinu zo mňa* (Prenos, str. 22). Prostor poezie je v nich vymezen ve své šíři, hloubce i délce (délce jako jednotce míry, délce jako jednotce času). Básník nás provádí „mezi“: *V mojom ohni horia len medzery.* (Sekularizovaný strom, str. 10), *za políčkem schnú suché kvety, opadáva ojedinelý sneh, medzilíčenie // čas, krory je pohybom vytvorenej veci, je tiež než* (Anime m. f., str. 13). *Na konci, ktorý nevidieť, vidieť zhodu, medzery vo vysokom rozlíšení. // Čistý, nedotknutý, aktuálny tranzit.* (*Fauna*, str. 21). Za zmínku stojí, že na protilehlé straně sbírky básník konec naopak vidí: *na konci nedeliteľných častíc vidieť zrnitý vesmír* (textolatRIA, str. 20). Ono „mezi“ se nám tak zhmotňuje a působí přímo v rámci konkrétní otevřené dvoustrany knihy. V kontextu tematizace „mezery“ působí zcela konzistentně i přiznaná inspirace filmem *Interstellar* Christophera Nolana (2014),

ze kterého se objevují dokonce doslovné citace: *Nebojím sa smrti. Bojím sa času. (...)* *Kto sú to „oni“: narušenie časopriestoru. (...)* *To nie je stena: to je vlna.* (Endurance, str. 8). Řekl bych, že v knize postupně probýváme *simultánnosť priamky* v obvode kruhu s nekonečným *polomerom* (Melankolia, str. 16). Vesmírná nula a my v ní! Levitační básně k poslechu i tanci...

Nespornou výhodou pro českého čtenáře je, že díky pražskému nakladateli nemusí pro novou Grochovu sbírku na Slovensko, ale je možné ji pořídit i v dobrých kamenných knihkupectvích u nás (knihy ve slovenštině, na rozdíl od českých knih na Slovensku, lze však na pultech stále počítat na prstech jedné ruky). Stručný výbor z tvorby Erika Jakuba Grocha ostatně Fra představilo již v rámci antologie *Šest slovenských básníků* (2013), má tedy na co navazovat. Těch dvacet básní stojí 59 korun a stojí za to!

Vojtěch Kučera

Groch, Erik Jakub: *nil, úvod*. Praha (Fra) 2018.

U NÍ SE ZTRÁCEJÍ JMÉNA...

„Jsem Petra Strá a připomínám smrt.“ Razantní slova na zadní straně obálky nové sbírky autorky, hudebnice, performerky Petry Stré (*1979) s názvem *Vríka* jsou v lecčems naléhavá. Především proto, že dokročila cestu od prvotiny, kde je autorka dítětem, až ke smrti. Témata, ale především forma se uzavřela, rychle, až příliš rychle, ve stěnách dvou knih.

A co zůstalo z *Volavky*, první sbírky, která vyšla v Hostu roku 2013? Náklon do surrealistu a zvukových hrátek („*Měsíc/džigolo vábí své/naleštěným knírem/hvězdy/zi ží/piláž pilaží zi ží/zl ou gopédie*“), znovu se opakuje zaříkávadlo „na blbce“ („*Hou fatana lepí/lísou ta ré d ná/kýsou n vare hoci/anebo/zá tala čná/ne/hóre vutana loci/ hóre zatá le čná*“), při kterém si čtenář podupává nohou a tříská pěstmi do stolu. Jenže hrátky s rytmem i slovy, které se blíží onomatopoickým básním Ladislava Nováka, a které fungovaly v první knížce, mají tentokrát daleko k banálnostem. Stojí jako obal k textu, který má příchutě temného tajemství.

Legendou opřená *Vríka*, snad člověk, snad tvor, snad smrt, snad něco, co odchází

a nechává za sebou přízrak ubývání. To je leitmotiv druhé knížky Stré. Něco, co mizí, co se skrývá: „Její tvář/světlo které zhaslo: není už ale tušíme kde/Nevěsta jednoduchá má vlasy vyčesané ale/překryté/její obličej kresba suchou jehlou/má ruce dlouhé a úzké které svítí(...)“. Je to něco, co vystupuje z mlhy („Sedí u stolu se zrcadlem/chystá si černou vodu umyla v ní nejprve slunce/ráno vylézá ze špinavé vody“), je to něco, co nás láká na druhý břeh („U ní/se ztrácejí jména/a spojují se ve společnou kapku rtuti“).

Je to pohanská bohyně smrti? Je to někdo, kdo těžce nese svůj úděl? Je to indiánská postava, Manitou v sukni, duch prerie? Ode všeho kousek a zároveň tak nezřetelně formovaný, že si vybere každý, i třeba nečtenář poezie. Sbíрка spíše pro hudebníky, dalo by se říci. Ano, Strá je hudebnice, ten naturel v sobě nezakryje, ani nechce, je její součástí, jejím vlastním prostorem, kterým se pasuje se světem okolo.

Stejně jako předchozí kniha i tato je rozpražená mezi experimentem, kterým se vrací do krajiny, a šeptáním těch nejobyčejnějších věcí. Zdá se, že Strá je skutečným reynkovským bláznem, který křižuje silnici ve vsi, sedává u kostelní zdi a počítá oblázky. Autorčino zorné pole se takto ale, zdá se, vyčerpalo a uzamklo. Nebudme netrpěliví a nesudme to jako prvoplánový pokus být zajímavým počinem. Pomalu, postupně, odkryjme všechny kosti, které si tvrdohlavě ční ze země, obtančeme každou skulinu, do které lze zahvízdat zaklínadlo a čekat, zda vyraší řeč vázaná. Tady se to znovu povedlo a můžeme tak jen libě čekat, s čím novým Petra Strá přijde v další knize. Její téma je však již vyčerpáno. Bohužel? Ne, díky bohu za autory, kteří se lyricky nenimrají v každé bolesti, kteří ji předkládají jako fakt, neodlučitelnou skutečnost mezi životem a smrtí.

Ondřej Hložek

Strá, Petra: *Vříka*. Ostrava (Protimluv) 2017. 94 s.

aluze.cz

revue pro literaturu, filozofii a jiné

<http://aluze.cz>

